

Nihayetinde doğamızı anlamak için dile başvurmamız gerekmekte, dildeki kavramların altındaki anlamları dışa vurmamız düşünce yapımızı ortaya çıkarmamızda önemli bir rol üstlenmektedir.

Mutluluğun Kazanılması (Tahsilu's-Sa'ada)

Fârâbî, Çeviri: Ahmet Arslan, İstanbul: Divan Yayınları, 2018, 100 Sayfa.

*Mehmet ÇAVDAR**

Günümüzde hemen hemen herkes asıl mutluluğun yeme-içme, gezme, eğlence vb. bedeni zevklerde olduğu düşüncesindedir. Ancak hiç kimse oturup asıl veya gerçek mutluluğun ne olduğunu sorgulamamaktadır. Fârâbî'nin bu kitabını tanıtma amacımız gerçek mutluluğun kazanılmasının yolunu bilmek ve bildirmektir.

Öncelikle mutluluk nedir? diye sormak gerekir. Birçoğumuz bu soruya maddi veya bedeni zevkler üzerinden cevap vermektedir. Fakat zannımızca mutluluk öyle bir şey olmalıdır ki elde edildiğinde kendisinden başka hiçbir şeye ihtiyaç duyulmamalıdır. Şimdi dönüp mutluluk nedir? sorumuza beden üzerinden verdiğimiz cevapları sorgulamamız gerekir. Bunları yaparken hep mutlu muyuz? Bu zevkler daimi mi yoksa gelip geçici mi? Fârâbî'ye göre mutluluk; insan ruhunun varlık bakımından güç alacağı bir maddeye ihtiyaç duymadığı bir mükemmellik derecesine ulaşmasıdır.² Açıkçası mutluluk başka bir şey için değil sadece kendisi için istenir. Ancak bedeni zevkler ise mutlu olmak için istenir.

Fârâbî'nin bu eseri dört ana bölümden oluşmaktadır. Biz kitabın bölümlerinin veya kitapta geçen kavramların detayına girmeyeceğiz sadece kitapta nelerin konu edildiğine kısaca değineceğiz. Birinci bölümde Fârâbî, insanların gerek bu hayatta gerekse gelecek hayatta kendileri aracılığıyla mutluluğu elde ettiklerini iddia ettikleri insani şeylerin neler olduklarını açıklamaktadır. Bunlar ona göre *nazari erdem, fikri erdem, ahlaki erdem ve pratik sanatlardır*.³

Kitabın ikinci bölümünde gerçek mutluluk ruhsal olduğu için ve insanın bir de beden tarafı olduğundan hareketle ruhta bulunan aklî şeylerin varlık kalıbına döküldüklerinde onlarda meydana gelebilecek değişikliklerin mümkün şekilleri

* Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi.

² Fârâbî, *İdeal Devlet*, (Çev. Ahmet Arslan), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2016, s.84

³ Fârâbî, *Mutluluğun Kazanılması*, (Çev. Ahmet Arslan), Divan Kitap, Ankara 2015, s.34

incelenmektedir. Ardından burada meydana gelebilecek değişiklikleri birinci bölümde zikredilen erdemlerden hangisinin inceleyeceğine değinilmektedir.

Üçüncü bölümde ilk bölümde zikredilen ve ikinci bölümde ayrıntılarına girilen erdemler bir insanda gerçekleştikten sonra geride milletler ve şehirlerde onların gerçekleştirilmesi ve nasıl varlığa getirileceklerinin bilinmesi üzerinde durulmaktadır. Bundan dolayı bu bölümde ayrıca siyaset felsefesine değinilmektedir. Zira söz konusu dört erdem bireyden topluma doğru bir yol almaktadır ve onların toplumda nasıl gerçekleştirileceği durumu meydana gelmektedir.

Eserin son bölümünde ise üçüncü bölümde değinilen siyaset felsefesi üzerinden seçkinler ve avam arasındaki ayrıma değinilmektedir. Fârâbî'ye göre siyaset avamın değil, seçkinin ilgi ve yetki alanına giren bir şeydir.⁴ Zira seçkin olan olayın veya varlığın asıl sebebini bilirken avam ise sadece görünürdeki kadarıyla bilir. Ayrıca son bölümde Felsefe-Din münasebetine değinilmektedir.

Fârâbî insanı sosyal bir varlık olarak kabul ettiği için insanın ilk önce bireysel olarak gerçekleştirmesi gereken erdemlerin toplumsal boyutuna da önem vermesi gerektiğini belirtir. Ona göre insan maddeden kurtulabildiği oranda mutludur. Zira madde eksiktir. Eksik olan bir şeyde de mutluluk tam olarak gerçekleşemez. O yüzden mümkün olduğu oranda maddi şeylerden kurtulmak gerekir ki kendisi sadece kendisi için istenilen mutluluğa ulaşmak mümkün hale gelebilsin.

⁴ Fârâbî, *a.g.e.*, s.40